

182. ԸՇՆԱՐՔԵՍ ԱՄԵՆԱՓԻՍԸ

Մին մարթ ա ինձում, մին էլ մին կնեզյ։ Տրանց մին մաղար տղա յա ինձում։ Հունց ա պըտահում, վըեր էտ մարթին կնեզյը մընոնում ա, իրան թողում մենակ։ Տղան էլ արտեն մըծանում ա, հորը հանում։ Հնրը հանդի թոռնն ան ծնինին տակեն տավար ար պահում, տղան էլ քյինձում ար քյճմազյ անում։ Մին քանի ամընս վըեր անց ա կենում, տղան էլ ա հորը նհետ ըսկըսում միշտ տավար պահելու։ Հնր ու տղա քշերավը միշտ տանան տնւս ին կյամ, ուրոնգյոնը կյամ տոն, տընսնում կրակը հնցած, տոնը վըեր ածած, լոխ պակազ-պուատ, ամմեն հինչ ուրոն անա շիլ ինգյած։

Մին օր տղան հորն ասում ա.—Ա՛հ Զար, դե մին կնեզյ պեր տոն, վըեր ուրոնգյոնը կյամ տընսնաս ամմեն հինչ իրան տընդը, կյանք վըեշ միշտ մըննըրենբեա փշիւմվ նի մըննենքյ տըղըրենս։ Հնրը թե՛ պա օրաս ետը վըեր փսակվեմ կնեզյ պիրիմ տոնը, ինձ հինչ կահեն, արտեն հայ-հայըս քյիննցալ ա, վայ-վայըս ա մնացալ։ Տղան ասում ա.—Դե վըեր օզում շըս տու փսակվեմ, ինձ փսակե։ Հնրը թե՛ դե կաց արտերը հինձին պրծնեն, հիյվընենն տանք ամեքյա իրանց տընոնը, ըշունքեն վըերումը քեզ կըփըսակեմ։ Վերշը, էլլա ամմեն օր հնր ու տղա տավարը տանում ըն, պահում, ուրոնգյոնը կյամ տոն, տընսնում ամմեն հինչ ուրոն անա շիլ ինգյած։

Տղան մին քանի ամբնա էլ ա հնկանան անում, մինչև կյամ ա աշունքը պրծնում, ծմբենքը մուտանում։ Մին օր էլ տղան քյիննում ա հորն անա մուտանում, ասում.—Ա՛պա, պա տու ինձ ասալ ըս աշունքը վրեր անց կենա, ծմբենքը մուտանա, քեզ փսրկլրկան ըմ, տրեսնում ըմ, վրեր իսկի տնրոնը ըս կյամ։ Հնրը ծնեքեն մհակը տանում ա—պրոնում, տղեն կլխավը հոնց թըխում, վրեր տղան եր ա ինգյում։ Մին խրեգ վրեր կենում ա, տղան օշը կլն—խըն ա հըվաքում, եր ա կենում կլնի յոր օնում, հորն անա հըռանում, քյինում տնա կյամ մին օրիշ հեռու աշխարք, թաքավրերն պրկատեն մուտանում, տրեսնում թաքավրերն կոշտը քյիննը—կլրվողը շատունք ըն, թաքավրերն էլ էնքան պարի մարթ ա, վրեր վրեշ մինին վրեշ մին պեն մերժում չի։ Տա տրեսնում ա, վրեր թաքավրերը ամմենին ասածն էլ անում ա, քյիննում ա կոշտը, ասում.—Թաքավրերն ապրած կենա, եկալ ըմ ախճիգլըտ օգնմ։ Թաքավրերը շատ ա դարմանում, պալատականեն հըվաքում ա, վրեր մալհհաթ անեն, տրեսնան հինը ըն անում։ Լոխ վրեր հըվաքում ըն, ամեքյա մին պեն ըն ասում։ Մինն ասում ա՝ ըսպանենք։ մինն ասում ա՝ աշկերը տնա տանք պեց թողենք, մինն էլ թե՛ քցինք մթեն տրեղ, մինչև կյանքեն վերը ըրենն լնխին կարոտ մնա, մինն էլ լափ օրիշ պեն ա ասում, մին մրեծ տարիքավ վաղիք էլ ասում ա.—Տի պեներ հարկավրեր չի, կարող ա պրտահ, էն տղան ազնիլ խընլումը տնա կյամ, քան օրիշ մրեծ մարթու տղեք, բալի թաքավրերն ըխճըկանը արժանի ինի, հալն մին փորցենք տրեսնանք։ Տղեն կանչում ըն իրանց կոշտը, թաքավրերն ասում ա.—էրկու տարե քեզ ժամանակ ըմ տամ, քյինի շոռ եք, քթի, պեր իմ կոշտըս ըխշարքես ամմենափիս մարթը, ամմենափիս կլենթանին, մին էլ ամմենափիս պատղը։ Թե կըրացար պիրիս, ախճիգլըս քեզ ըմ տամ, թե չէ, կլնխըտ կտրել ըմ տըլական։ Թե քթենա պիրիս, պիրտի կարաս հըվտըցընես, վրեր իսկապես տրանք ըխշարքումըս ամմենափիսն ըն։

Տղան կլնխ ա յոր օնում, քյիննում։ Շատ տրեղեր ա անց կենում, շատ ժամանակ ա անցկըցընում, կարում չի վրեշ մինն էլլա քթենն։ Մին օր էլ վրեր քյիննում ա մին քըղաքա մուտանում, մին շատ դաշանգլ, ջնհիլ տղա յա պրտահում։ Մթընի ինգյած ա իննում։ Տա էտ տղեն ասում ա.—էս ռընդյան ինձ դոնաղ չը՞ս պահել։ էտ տղան տիժըր—տիժնը ասում ա.—Խե չը՞մ պահել։ Քյիննում ըն տոն, մին ջնհիլ հարս ա տնա կյամ տրանց առաչը, րս-

կըսում էտ տղեն իրենսնըյեր խոսելը, ասում.—Ինձնհետ մսլըհաթ
ըս ըրալ, վըեր դոնադ ըս պերալ։ Տրան խայտառակ ա անում,
տինոնւմ ընդեղ։ Տա պըրթընում ա, մին էլ մին մընծ կնեգյ ա կյամ,
ըսկսում տղեն էլ էն շի մընամ, վըեր ասեմվել։ Յտնան էլ թե՛ դո-
նադ պիրիւան առաչ տնըցուց նհետ մսլըհաթ կանեն, հտնան պի-
րին, խե յըս քու կլխու պենեբր անում։ Տղան մնամ ա լուզոն կապ
ինգյած, վըել մին պին կարում շի ասել էտ մընծ կնեգյն իրան
դեմքումն ա ինոնւմ, էն շահիլ հարսն էլ՝ կնեգյը, ինքյն էլ տրանց
տոնը տնպընսա յա ինոնւմ եկած, էտ տղան ասում ա.—Ըհը՛, էս
հալւմ մին, ըշխարքես ամմենափիս մարթը քթնլ ըմ։ Տրա տընդը
գյոնդոնւմ ա, էքյսը հղե ինոնւմ, մին օրիշ տընդ։

Մին հանգամ անց կընալիս եշում ա, տընսնում մին սոնրոն
էշեր մին տընդ հըվաքված, տրանց մեշին մինը ըշխարքումըս
հինշքան դանգյ կա, լոխ իրան շանեն ան վըեններեն յիրւ, ինքյն
էլ էնքան դանշանգյ, վըեր ասել շի ինիլ։ Տղան տրա տընդն էլ ա
գյոնդոնւմ, հղե ինոնւմ։

Շատ վըեր քյինոնւմ ա, եշում ա տեսնում մին ծառ քըերծեն
ճըկատան կացած, տրա անցկացած տարուն պտուղը յիրան շու-
րացած, կլխավը թնդն պտուղը հըսած։ Տղան ասում ա.—Ըհը՛,
քթի, էս էլ ըշխարքես ամմենափիս պտուղը։

Տրանա հտը հղե յա ինոնւմ, քյինոնւմ թաքավըերեն պալատը,
թաքավըերեն ան նազիր-վնզիրին կոշտը տոն կյամ, տրանք վըեր
հըրցընում ըն, թե հինշ տընուսվ, էտ տղան ասում ա՝ իրեքան էլ
քթնլ ըմ։ Թաքավըերը հըրցընում ա, թե պա հոնց ըս քթնլ,
հի՛նշ տընդ ա, տղան ասում ա ամմենափիս մարթը էն ա էսհինշ
տընդը, մին շատ դանշանգյ, շնորքավ տղա յա, ամմա տնպընսա
յա քյինանցալ, ըշխարքումըս տրանա փիս մարթ շի կա։ Օգում ըք,
պիրիլ տուվեքյ, տընսեքյ։ Տրան պիրիլ ըն տամ, հըրցընորց ա-
նում, տընսնում համին ասած տընդը տնպընսա քյինացած։ էտ
տղան էլ կլխը եկածը վըեր լոխ նաղլ ա անում, տրանա հտը
համոզվում ըն, վըեր ամմենափիս մարթը հենց տա յա։ Յտնան
ամմենափիս կյենթանին ըն հըրցընում, տա ասում ա.—էսհինշ
տընդը շուքանեն ըռալին մին էշ կա, ըշխարքումըս հինշքան ըռըն-
գըյնե կա, լոխ էն ա տրա յիրան, ամմենափիս կյենթանին հենց տա
յա, վըեր կա։ էտ էշը պիրիլ ըն տամ, եշում, թաքավըերն ասում
ա.—Սրանա ել լնվ, դանշանգյ ապրանք կինի՛, վըեր ասում ըս։
էտ տղան ասում ա.—Դե հնվն տեսեքյ տրա մարը քանի էշա յա
մուտացալ, վըեր ինքյը ամմենան մին դանգյ ա եր կալալ։ Տրա-

նում էլ ըն համոզվում: Հերթը հսնում ա ամմենափիս պտուղեն: Տղան ասում ա.—Ամմենափիս ծառն էլ շախկալին ա, վրեր հանա քյնհնա պտուղը եր շինգյած, թնդան ա հսնում: տես տա հիշքան փիս պտուղ ա, վրեր վրեշ եր ա ինգյոն, վրեշ էլ մին դուշ ա մուտանում, թե օտե:

Տրանա հտը տղրեն խոսկերքը կարում շըն ասեն սոտ ա, պիրոն ըն թաքավրերեն ախհիգլը նհետը փսակում, օխտը օր, օխտը քշեր հրսանեքլ անում, թաքավրերն էլ պուսված ա ինոն, թաքավրոթունը տամ ա իրան, սա ել քյինոն ա հորը պիրոն կոշտը, ըսկսում նհետը մրթըվարի ապրել:

